



Eitillstad

Årsplan Eitillstad FUS
barnehage 26/27

Årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (*Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37*). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:

Sammen gir vi barndommen verdi-gjennom, vennskap, lek, glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen

- CLASS
- TIK
- Observasjon
- Veiledning av ansatte og foresatte
- Se på voksenrollen som en del av prosessen; hvem er vi i møte med foresatte, andre ansatte og andre voksne på besøk i barnehagen.

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene (punkter eller tekstbasert):

- Være glødende når vi engasjerer oss
- Vi skaper bår vi er tilstedeværende i lek og ser hva barna er opptatte av
- Vi er tilstedeværende når vi ser hvert enkelt barn, hens kvaliteter og personlighet og når vi bruker tid på å prøve å forstå

Hovedmål:

- *FUS barn har et positivt selvbilde*
- *FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse*
- *FUS barn gleder seg til "resten av livet", og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller*
- *FUS barn har det gøy i barnehagen*

Våre metoder for å jobbe mot målene:

- Personalet utvikler seg sammen ved hjelp av veiledning og refleksjoner i gruppe
- Bruker veiledning aktivt i alle møter

- Følger helsedirektoratets nasjonale retningslinjer når det gjelder mat og kosthold i barnehagen,
- Alle avdelinger blir observert årlig av CLASS sertifiserte ressurspersoner som gir retningslinjer på hvordan vi arbeider og hva vi kan gjøre for å bli bedre.
 - Avdelingen lager handlingsplan på bakgrunn resultatene etter observasjonen

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

Denne årsplanen er bygget opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

Om barnehagen

Eitillstad FUS Barnehage åpnet dørene i desember 2012 i lyse, moderne og nyoppførte lokaler. Barnehagen ligger i et rolig og sentrumsnært område mellom Kværnerbyen og Etterstad – et trygt og lett tilgjengelig sted for både barn og foreldre.

Vi har fire avdelinger: Hugin (1–2 år), Munin (2-3 år), Gullfakse og Sleipner (3-6 år). Totalt har vi plass til 72 barn. Hos oss står de mellommenneskelige relasjonene i sentrum – dette preger hele barnehagehverdagen og danner grunnlaget for et trygt og utviklende miljø.

Vårt personale består av 8 pedagoger, 8 pedagogiske medarbeidere med ulik utdanning og én kjøkkenhjelp i 50 % stilling. Sammen utgjør vi et kompetent og engasjert team som arbeider for å gi barna en trygg, lærerik og meningsfull hverdag.

Eitillstad FUS Barnehage er en del av FUS-kjeden, som har et sterkt satsning på kvalitet og kontinuerlig kompetanseutvikling. Vårt felles mål er å sikre at alle barn får oppleve lek, vennskap, glede og mestring – og utvikle trygghet i seg selv og tillit til andre.

Vårt verdigrunnlag

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom

- Vi støtter og oppmuntrer alle barn til å vise omsorg for andre og til å selv å kunne ta imot omsorg
- Vi anerkjenner barna utforskertrang og tar barns medvirkning på alvor
- Støtte barnas identitetsutvikling og positive selvforståelse.

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter.

(Kunnskapsdepartementet, 2017)

Våre tiltak for å oppnå dette i Eitillstad FUS Barnehage er:

- Vi **synliggjør og verdsetter** ulike behov, meninger og perspektiver i barnegruppen, slik at alle barn opplever at deres stemme har verdi.
- Vi er **bevisste på alles rett til å ytre seg**, og vi legger til rette for at hvert barn skal føle seg som en viktig del av fellesskapet.
- Vi møter **barns initiativ og ytringer med respekt**, og gir rom for at deres tanker og ideer kan påvirke hverdagen i barnehagen.

Mangfold og gjensidig respekt

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Ansatte, barn og familier i barnehagen utgjør et mangfold preget av ulike kulturer, religioner, livssyn, familiekonstellasjoner, kjønnsidentiteter, verdier og holdninger. Dette mangfoldet er en styrke, og det er avgjørende for oss at alle barn og voksne møtes med **anerkjennelse, respekt og åpenhet**.

Vi bruker mangfoldet aktivt som en ressurs i det pedagogiske arbeidet. Det betyr at vi støtter, styrker og følger opp hvert enkelt barn med utgangspunkt i deres **kulturelle og individuelle forutsetninger**, slik det også understrekes i Rammeplanen for barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017).

I vår barnehage er vi opptatt av barnas egen kultur. Vi utforsker både gamle og nye barneleker, sanger, rim og regler, dans, musikk og eventyr. På denne måten bygger vi broer mellom barnas erfaringer og fellesskapet i barnehagen, og skaper en inkluderende arena der alle får bidra og føle tilhørighet. Vi er opptatt av å speile det mangfoldet som finnes i samfunnet vårt. Vi ser på mangfold som en styrke, og vi jobber aktivt for å skape et inkluderende fellesskap der alle barn blir sett, hørt og verdsatt.

- Vi gir barna **felles opplevelser og inntrykk** med kulturelt mangfold, slik at de får innsikt i ulike tradisjoner, uttrykksformer og perspektiver.
- Barna får **skape og utvikle sin egen kultur**, gjennom lek, samspill og egne uttrykk.
- Vi legger til rette for et **vekselspill mellom formidling av kultur og barnas egne aktiviteter**, slik at barnehagens kulturelle særpreg formes i samspill med barna.
- Barna får mulighet til å **uttrykke seg gjennom flere "språk"** – som bevegelse, musikk, drama, forming og digitale verktøy – og kombinere disse i lekende og kreative fellesskap.
- Barna får **kjennskap til og opplevelser med samisk kultur**, slik at de kan utvikle respekt og en følelse av fellesskap med det samiske mangfoldet.

Likestilling og likeverd

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet. Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling. (Kunnskapsdepartementet, 2017)

En av barnehagens viktigste oppgaver er å støtte barna i utviklingen av **egen integritet**. Når barn lærer å kjenne seg selv og sine egne grenser, blir de også bedre rustet til å ta hensyn til andre. Vi ønsker å bidra til at barna utvikler en **sunn selvfølelse**, og at de får rom til å forme sin egen personlighet i trygge og støttende omgivelser.

For oss henger **likestilling og likeverd** tett sammen. Selv om vi alle er forskjellige – med ulike behov, interesser, erfaringer og styrker – er vi like mye verdt. Dette er et grunnleggende prinsipp i vår pedagogiske praksis.

Vi er også opptatt av å **reflektere over egen praksis**. Det innebærer at vi kontinuerlig vurderer hvordan vi møter hverandre – både barn og voksne – og hvordan våre holdninger og handlinger, bevisste eller ubevisste, påvirker fellesskapet i barnehagen.

I Eitillstad FUS Barnehage har vi **nulltoleranse mot mobbing**. Vi tar barns trivsel og trygghet på største alvor, og har derfor utarbeidet en egen **tiltaksplan for å forebygge mobbing**, som er tilgjengelig på barnehagens hjemmeside. Planen gir konkrete retningslinjer for hvordan vi jobber forebyggende og hvordan vi håndterer situasjoner som kan oppstå.

Vi ønsker å skape et miljø der alle barn opplever å bli sett, hørt og respektert – uavhengig av bakgrunn, kjønn eller personlighet. Dette gjenspeiles i vår daglige praksis:

- Barna skal erfare at **mangfold er en ressurs**, og at ulikhet beriker fellesskapet.
- Barna skal lære å **ta hensyn til både seg selv og andre** i samspill og lek.
- Barna skal oppleve **like muligheter**, uavhengig av kjønn, kultur, religion eller etnisk bakgrunn.
- Barna skal få leke i et miljø som **ikke er kjønnsstereotypisk**, men som gir rom for fri utfoldelse og kreativitet.

Gjennom et inkluderende lekemiljø, bevisst voksenrolle og systematisk arbeid med relasjoner, legger vi til rette for at alle barn skal føle seg trygge, verdifulle og som en del av fellesskapet.

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden. Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen. For samiske barn betyr dette å leve i samklang med, nyttiggjøre seg av og høste av naturen. Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen. (Kunnskapsdepartementet, 2017)

I Eitillstad FUS Barnehage ønsker vi å gi barna en forståelse for miljøvern og bærekraftige valg gjennom konkrete og meningsfulle aktiviteter i hverdagen. Vi tror at små handlinger i barnehagen kan bidra til store holdningsendringer over tid.

Våre tiltak for å møte dette er:

- Vi jobber aktivt for å redusere matsvinn, og justerer mengden mat vi lager regelmessig.
- Barna deltar i kildesortering på sine avdelinger, og lærer å sortere avfall riktig gjennom hele dagen.
- Førskolebarna resirkulerer glass og metall i egne beholdere i nærmiljøet, som en del av deres samfunnsengasjement og ansvarsfølelse.

- Barnehagen involverer barna aktivt i reparasjon av ulike leker og bøker for å belyse bærekraft
- Barnehagen prioriterer innkjøp av kvalitet kontra kvantitet
- Vi ønsker å involvere barna i dyrking og høsting av grønnsaker, slik at de får innsikt i naturens kretsløp og verdien av egen innsats.

Gjennom disse tiltakene ønsker vi å gi barna en grunnleggende forståelse for miljøansvar, og samtidig styrke deres opplevelse av mestring, medvirkning og fellesskap.

Livsmestring og helse

Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

Barnehagen skal være et trygt sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barna skal ha mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen. (Kunnskapsdepartementet, 2017)

Våre tiltak for å oppnå dette i Eitillstad FUS Barnehage er:

- Personalet gir barna **rom og støtte til å løse konflikter selv**, slik at de utvikler evne til å samarbeide, lytte og finne løsninger i fellesskap.
- Vi gir barna **verktøy for å regulere egne følelser**, og hjelper dem med å forstå og uttrykke følelsene sine på en trygg og konstruktiv måte.
- I møte med motgang møter vi barna med **anerkjennelse og støtte**, og veileder dem i å finne egne løsninger – noe som styrker både selvfølelse og mestringstro.
- Vi skaper en **aktiv og inkluderende arena for daglig fysisk aktivitet**, der **bevegelsesglede, samspill og vennskap** står i sentrum. Gjennom lek og bevegelse styrker vi både kropp, fellesskap og trivsel.

Handlingsplan for godt og trygt barnehagemiljø trykk [her](#)

Barnehagens formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19).



Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn uttrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte: Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: de ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger: Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring: De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar – sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

Slik arbeider vi med Barnet først:

I Eitillstad FUS Barnehage bruker vi «**Barnet først**» som et aktivt og gjennomgående verktøy i alt vårt arbeid med barna. Dette prinsippet gjennomsyrrer både vår pedagogiske praksis og vårt samarbeid med foresatte, og sikrer at barnets beste alltid står i sentrum.

Våre metoder for å sette barnet først i praksis:

Vi bruker **TIK (Tuning Into Kids)** aktivt i arbeidet med alle barn, og spesielt for de som trenger ekstra sosial og emosjonell støtte og veiledning.

Avdelingene benytter **Egenledelse i lek og læring** som et verktøy for å støtte barna i lek, utvikling og samspill.

Hver avdeling blir årlig observert av **sertifiserte CLASS-observatører**. Observasjonene munner ut i en rapport, og avdelingen utarbeider en konkret handlingsplan basert på funnene.

«Barnet først» er et **fast punkt på alle møter** i regi av barnehagen – både faglige og administrative – for å sikre at vi alltid har barnets perspektiv med oss.

Vi arrangerer **frokostmøter for foresatte**, blant annet om TIK, slik at foreldre får innsikt i hvordan de kan videreføre emosjonsveiledning hjemme.

De ansatte bruker **faguttrykk aktivt i dialog med foresatte**, slik at begreper og metoder blir kjent og forståelige for alle.

Barnehagen jobber målrettet med å skape et **positivt klima**, både for barn og ansatte, for å sikre et trygt, inkluderende og utviklende miljø.

Barns medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

I Eitillstad FUS Barnehage ønsker vi å ta barna på alvor gjennom å inkludere dem i planlegging og evaluering og å lytte til barnas tanker, ideer og meninger. Det å bli inkludert, lyttet til og anerkjent som individ er å bli tatt på alvor. Gjennom å inkludere barna i evalueringen kan vi endre vår praksis.

Samarbeid

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid

I Eitillstad FUS barnehage skal de foresatte føle seg sett, anerkjent og velkommen. Vi hilser på alle, byr på oss selv og er opptatt av å bli kjent med hele familien. Slik bygger vi gode relasjoner og skaper et trygt bindeledd mellom hjem og barnehage. Vi har en åpen, ærlig og respektfull dialog med foresatte om barnets trivsel og utvikling. Vi lytter, tar bekymringer på alvor og tør også å ta de vanskelige samtalene når det er nødvendig. Sammen jobber vi for det beste for barnet

Slik legger vi til rette for godt samarbeid med foreldre:

Vi prioriterer daglig dialog ved henting og levering, og inviterer til frokostmøter med faglig innhold, foreldremøter, felles arrangementer og utviklingssamtaler.

Vi samarbeider tett med foreldre og skolen for å sikre en trygg og god overgang til skolen, i tråd med Oslo-standard for overgang mellom barnehage og skole.

I samarbeid og forståelse med hjemmet ivaretar vi barnas behov for omsorg, lek, læring og danning, i tråd med barnehageloven § 1 og § 4. Vi anerkjenner at begrepene «hjemmet» og «foreldrene» også omfatter andre foresatte.

Vi legger til rette for foreldremedvirkning både på individ- og gruppenivå:

På individnivå gjennom jevnlig utveksling av observasjoner og vurderinger knyttet til barnets helse, trivsel, utvikling og læring.

På gruppenivå gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget (SU).

Foreldreråd og samarbeidsutvalg:

Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til et godt barnehagemiljø. Det skal få forelagt saker som er viktige for foreldrenes forhold til barnehagen, og må gi samtykke dersom foreldrebetalingen skal overstige den nasjonale maksgrensen.

Samarbeidsutvalget (SU) er et rådgivende og samordnende organ som skal få forelagt saker av betydning for barnehagens innhold og drift. SU fastsetter barnehagens årsplan og behandler saker som budsjettforslag og driftsendringer. I Eitillstad FUS Barnehage har vi jevnlig SU-møter for å sikre et godt og aktivt samarbeid med foreldregruppen.

Vi arbeider alltid med barnets beste som mål, og anerkjenner at både foreldre og ansatte har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Samtidig er det viktig at barnehagen forvalter sitt samfunnsmandat og verdigrunnlag på en måte som forebygger lojalitetskonflikter mellom hjem og barnehage.

Samarbeid med andre instanser:

- Foreldreråd og samarbeidsutvalg (SU)
- Barnehageadministrasjonen i kommunen
- PPT
- Barnevern
- Helsestasjon
- Tverretattlig samarbeid
- Høgskole/Universitet

Utdanningsetaten: Utdanningsetaten er sentral tilsynsmyndighet for alle private og kommunale barnehagene i Oslo. Utdanningsetaten samordner også opptak av nye plasser i barnehagene.

Fag og utvikling: Fag og utvikling er en veiledningstjeneste som retter seg mot barn og unge med spesielle hjelpebehov. Barnehagen samarbeider med Fag og utvikling i saker som gjelder enkeltbarn, bistår med veiledning av personalet og gir spesialpedagogisk hjelp og støtte ved behov.

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste: Barn, unge og voksne med særskilte behov skal få hjelp fra PP-tjenesten slik at de sikres gode opplærings- og utviklingsmuligheter. PPT skal bistå barnehager og skoler i arbeidet med tilpasset opplæring.

Helsestasjonen: Barnehagen samarbeider med helsestasjonen i forbindelse med smittevern og i saker som gjelder enkeltbarn.

Familiehuset: Familiehuset er ett lavterskeltilbud for familier som trenger råd og veiledningstjenester. Her arbeider familieveiledere og psykologer med variert kompetanse og erfaring. Barnehagen henviser familier som trenger hjelp og støtte til familiehuset. Tilbudet er frivillig og gratis.

Barnevernet: Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Barnehagen har opplysnings- og meldeplikt til barnevernstjenesten.

NLA: Vi er praksisbarnehage for studenter ved NLA (Norsk Lærer Akademi) og en del av utdanningsløpet til barnehagelærerutdanningen der. Lengden på praksisperiodene til den enkelte student varierer. De gjennomfører oppgaver og observasjoner gitt av NLA.

Barneskoler: Vi samarbeider med skoler som våre førskolebarn sokner til. Vårt samarbeid er nedfelt i et årshjul som revideres hver høst, og er en del av Oslostandard for overgangen fra barnehage til skole. Før skolestart overføres informasjon om det enkelte barn til skolen, dersom foreldrene samtykker i dette.

Foreldreutvalget for barnehager (FUB): Foreldreutvalget for barnehager (FUB) er et nasjonalt utvalg for og med foreldre som har barn i barnehage. FUBs hovedmål er at samarbeidet mellom hjem og barnehage bidrar til at alle barn i barnehagen, uavhengig av barnets sosiale, økonomiske og etniske bakgrunn og funksjonsnivå, får et best mulig tilbud. Et godt samarbeid kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller og til en god overgang fra barnehage til skole. FUBs arbeid skal styrke foreldreengasjementet og foreldreinnflytelsen i barnehagen. www.fubhg.no

Overganger

Tilvenning i barnehagen

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en trygg og god tilvenning:

- Vi inviterer alle nye foresatte til et felles foreldremøte før oppstart.
- Barn og foresatte får tilbud om besøksdager for å bli kjent med barnehagen og personalet.
- All praktisk informasjon sendes ut i god tid før oppstart.
- En ansatt fra barnets avdeling tar kontakt på telefon før oppstart.
- Vi ser på tilvenning som en prosess der både barn og foresatte er aktive deltakere – trygge foresatte gir tryggere barn.
- Tilvenningen tilpasses hvert enkelt barn. Noen trenger mer tid, andre mindre – vi legger vekt på tett dialog underveis.
- Link til hvordan vi gjennomfører tilvenninger i Eitillstad: [Tilvenning for barn](#)

Overganger innad i barnehagen

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

- Overgangsmøter med pedagogene mellom de ulike avdelingene
- Vi har oppstartsamtaler med alle foresatte som skal begynne på ny avdeling
- De ansatte hospiterer avdelinger slik at barna blir kjent med de nye voksne som møter de etter sommeren
- Barna besøker jevnlig den «nye» avdelingen sin frem mot bytte av avdeling

Overgang mellom barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

- Eitillstad FUS barnehage følger Oslo-standard for [Samarbeid og sammenheng mellom barnehage, skole og AKS](#)
- Barnehagen har jevnlig samtaler med foresatte om barnets utvikling som tas med i overgangsmøter med skolen som barnet skal gå på

Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon

Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: "en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid." Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

I Eitillstad FUS Barnehage er vi opptatt av kontinuerlig utvikling og læring – både for barn og ansatte. Vi jobber systematisk for å være en **lærende organisasjon**, der refleksjon, evaluering og faglig utvikling er en naturlig del av hverdagen.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Vi bruker **Barnehageloven og Rammeplanen** aktivt i planlegging, gjennomføring og evaluering av barnehageåret. Disse dokumentene er grunnlaget for vårt pedagogiske arbeid.
- Våre møter er strukturert som **lærende møter**, der minst halvparten av tiden er satt av til utviklingssaker og faglig refleksjon.
- Barnehagen blir jevnlig observert av **CLASS-sertifiserte observatører**, og hver avdeling utarbeider konkrete handlingsplaner basert på observasjonsrapportene.
- Vi evaluerer oss selv jevnlig gjennom **medarbeiderundersøkelser** og **brugerundersøkelsen fra UDIR**, for å sikre kvalitet og utvikling i alle ledd.
- Vi benytter **OTL (Open To Learning)** som verktøy i samtaler med foresatte og internt i personalgruppen, for å fremme åpenhet, læring og utvikling i dialogen.

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

- Planlegging av barnehagens innhold skal skje med barnets beste i fokus
- Progresjonsplanen skal legges til grunn for planlegging og evaluering
- Planleggingen skal synliggjøre hvordan barnehagen tolker og realiserer rammeplanen og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten
- Planleggingen skal baseres på observasjoner, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foresatte

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

MODELL FOR PEDAGOGISK PLANLEGGING, DOKUMENTASJON, REFLEKSJON OG VURDERING

Våre tiltak for å klare dette:	
Vi observerer og deltar i barnas aktiviteter. Vi evaluerer våre handlinger og planer ut ifra dette. Barnas interesser, handlinger og tilbakemeldinger, både verbalt og nonverbalt, blir tatt med i vurderingen av barnehagens innhold.	Barnegruppens og det enkeltes barns trivsel og utvikling observeres og vurderes kontinuerlig. Vi benytter kartleggingsverktøy når det er behov for dette. Kartlegging av barn skjer etter samtykke fra foreldre.
Vi gjennomfører barnesamtaler med 5-åringer.	Vi arrangerer minimum to foreldresamtaler per år.
Vi gjennomfører brukerundersøkelser, foreldresamtaler, medarbeidersamtaler og kollegaveiledning.	
Vi evaluerer og vurderer jevnlig våre rutiner og aktiviteter for å sikre at vi har best mulig kvalitet i alle situasjoner gjennom dagen.	Vi bruker digitale verktøy i hverdagen og til dokumentasjon på planarbeid.
Observasjon av sertifiserte CLASS observatører årlig, avdelingen lager handlingsplan på dette i etterkant	De ansatte lager handlingsplan etter tilbakemeldingene vi får på UDIR (foreldreundersøkelsen)
Dokumentasjon på vårt arbeid:	
Periodeplaner, månedsbrev/månedssrapport, MyKid.	Muntlig informasjon ved henting og levering.
Foto med og uten tekst.	Observasjon, praksisfortellinger og refleksjon.
Sjekklistor.	Foreldresamtaler.
Handlingsplaner (UDIR, CLASS)	Årsplan.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Våre metoder for dokumentasjon

I Eitillstad FUS Barnehage bygger vi vår pedagogiske dokumentasjon på barnehagens **visjon, menneskesyn og verdier**. Dokumentasjon er ikke bare noe vi samler – det er en **arbeidsmåte** som gjør praksis synlig og åpen for tolkning, refleksjon og utvikling.

Pedagogisk dokumentasjon handler om at **barn og ansatte sammen reflekterer over praksis**. Det er en prosess preget av filosofiske, etiske og kritiske tankerekker som kan føre til ny innsikt og endring. Vi ser dokumentasjon som en måte å **undersøke, utvide og fordype seg i det som er spennende og meningsfullt** – både for barna og de voksne.

Dokumentasjon er ikke et ferdig produkt, men en **pågående prosess** som øker bevisstheten rundt de valgene vi tar i hverdagen. Den hjelper oss med å forstå verden på ulike måter og gir rom for undring og utforskning.

- **Refleksjon i personalgruppen** styrker vår rolle som en lærende organisasjon.
- **Refleksjon sammen med barna** gir dypere forståelse for deres perspektiver og prosesser.
- **Refleksjon med foreldre** skaper felles innsikt i barnas lærings- og dannelsesreise, og styrker samarbeidet mellom hjem og barnehage.

Gjennom pedagogisk dokumentasjon skaper vi en kultur for læring, utvikling og medvirkning – til det beste for barna.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet

I Eitillstad FUS Barnehage er det viktig for oss å møte hvert barn med respekt, forståelse og tilpasning. Vi vet at barn kommer til oss med ulike forutsetninger, og vi har et ansvar for å skape et miljø der alle får like muligheter til å utvikle seg og oppleve mestring.

Slik jobber vi for å sikre en inkluderende praksis:

- Vi ser **hvert enkelt barn for den de er**, og anerkjenner deres unike behov, interesser og uttrykksformer.
- Vi tilrettelegger for at **alle barn skal ha like muligheter**, selv om de ikke har samme utgangspunkt.
- Vi mener at det er **vi voksne som må tilpasse oss barna – ikke omvendt**. Det krever fleksibilitet, tilstedeværelse og vilje til å justere praksis.
- Vi er bevisste på å **sjekke ut at barna forstår** det vi formidler, og vurderer alltid om de er modne nok til å ta imot informasjon og beskjeder på en god måte.
- Vi legger til rette for at **barn som trenger ekstra støtte får det de trenger**, slik at de kan delta aktivt i fellesskapet og utvikle seg i sitt eget tempo.

Gjennom en sensitiv og tilpasset praksis ønsker vi å skape en barnehagehverdag der alle barn opplever å bli sett, hørt og tatt på alvor.

Barnehagens fagområder

Barnehagen har 7 ulike fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47).

Våre metoder for å ivareta rammeplanens hensikt med fagområdene (punkter eller tekstbasert):

I Eitillstad FUS Barnehage arbeider vi med fagområdene i Rammeplanen på en **tverrfaglig og helhetlig måte**. Fagområdene opptrer sjelden isolert – de flettes naturlig sammen i temaarbeid, prosjekter og hverdagsaktiviteter. Gjennom året vil vi likevel fordype oss i hvert enkelt fagområde for å sikre bredde og dybde i barnas erfaringer.

Vårt pedagogiske fokus:

- Barna skal få utvikle **grunnleggende kunnskaper og ferdigheter** gjennom lek, utforskning og varierte aktiviteter.
- Vi støtter barnas **nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær**, og gir dem utfordringer med utgangspunkt i deres egne interesser, kunnskaper og ferdigheter.
- Barna skal få utfolde **skaperglede, undring og utforskertrang**, og oppleve at deres tanker og ideer blir tatt på alvor.

Gjennom tverrfaglig arbeid skaper vi sammenhenger som gir mening for barna, og legger til rette for læring som er både engasjerende og relevant.

Progresjonsplan fagområdene

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Kommunikasjon foregår i et vekselspill mellom å motta og tolke et budskap og å selv være avsender av et budskap.

Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begreper.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
• <u>Prosessmål</u> • Barna skal kunne uttrykke følelser, behov og ønsker gjennom kroppsspråk, mimikk og ord. • Barna skal bli kjent med bøker, rim og regler, sanger og bilder. • Barna skal møte tekst, skriftlige og muntlige fortellinger og ordbilder. • Barna skal møte voksne som setter ord på sine handlinger.	• <u>Prosessmål</u> • Barna skal kunne uttrykke følelser, behov og ønsker gjennom nonverbal og verbal kommunikasjon. • Barna skal gjenkjenne og kunne gjengi enkle fortellinger og eventyr, sanger, rim og regler. • Barna skal tilegne seg lekekompetanse sammen med andre barn og voksne. • Barna skal kjenne igjen navnet sitt som ordbilde.	• <u>Prosessmål</u> • Barna skal kunne uttrykke følelser og begrunne hvorfor. • Barna skal gjennom lek og aktiviteter erfare godt samspill basert på god kommunikasjon. • Barna skal kunne føre samtaler over tid og gjenoppta samtaler. • Barna skal kunne lytte, observere og gi respons i gjensidig samhandling. • Barna skal kunne løse konflikter verbalt.
Tiltak	Tiltak	Tiltak
• Være lydhøre for barnas ulike språk (verbalt og nonverbalt). Ta alle uttrykksmåter på alvor. • Faste samlingsstunder med eventyr, musikk og dans. • Bruk av konkrete, bilder og musikk for å formidle eventyr/fortellinger. • Bruke bilder og ord sammen.	• Være lydhøre for barnas ulike språk (verbalt og nonverbalt). Ta alle uttrykksmåter på alvor. • Faste samlingsstunder med eventyr, musikk og dans. • Bruk av konkrete, bilder og musikk for å formidle eventyr/fortellinger. • Legge til rette for rollelek basert på barnas interesser.	• Være lydhøre for barnas ulike språk (verbalt og nonverbalt). Ta alle uttrykksmåter på alvor. • Faste samlingsstunder med eventyr, musikk og dans. • Bruk av konkrete, bilder og musikk for å formidle eventyr/fortellinger. • Være aktiv i lek med barna. Gi støtte og bidra til utvikling.

• Være tilstedeværende i samhandling med barna. • Sette ord på handlinger sammen med barna.	• Være aktiv i lek med barna. Gi støtte og bidra til utvikling. • Alfabetet henger tilgjengelig på avdeling.	• Grupper med få barn, gjennomføre ulike språkleker/spill/rollelek. • Bruke temabøker og bøker med tekst og støttende bilder. • Aktive voksne i samtaler med barna.
--	---	---

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

Gjennom kroppslig aktivitet lærer barn verden og seg selv å kjenne. Ved sanseinntrykk og bevegelse skaffer barn seg erfaringer, ferdigheter og kunnskaper på mange områder.

Barns kontakt med andre barn starter ofte med kroppslige signaler og aktiviteter. Dette har betydning for utvikling av sosial kompetanse.

Godt kosthold og god vekslning mellom aktivitet og hvile er av betydning for å utvikle en sunn kropp.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Prosessmål • Barna skal oppleve kroppslig mestring. • Barna skal etablere rutiner for håndhygiene. • Barna skal få gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider. • Barna skal bli bevisst kroppen sin og få kjennskap til grensesetting for egen og andres kropp. • Barna skal oppfordres til å kle av og på seg. • Barna skal tilbys et variert og sunt kosthold.	Prosessmål • Barna skal få motoriske utfordringer. • Barna skal få kunnskap om menneskekroppen (empati, følelsesuttrykk osv.). • Barna skal utvikle en selvstendighet ved påkledning, dobesøk og måltider. • Barna skal få kjennskap til ulike matvarer.	Prosessmål • Barna vil være selvstendig ved dobesøk, måltid og påkledning. • Barna skal utvikle forståelse og respekt for egen og andres kropp, og at vi alle er forskjellige. • Barna skal få muligheten til å utvikle grunnleggende ferdigheter innenfor ulike fysiske aktiviteter (ski, skøyter, klatre osv.). • Barna skal få forståelse og betydning av gode vaner og sunt kosthold.

<u>Tiltak</u>	<u>Tiltak</u>	<u>Tiltak</u>
• Gi barna motoriske utfordringer både ute og inne (klatring, balanse, koordinasjon). • Vaske hender før måltid, etter bleieskift og ellers ved behov. • Faste turdager i nærmiljøet. • Legge tilrette for daglig utelek året rundt. • Sette av god tid til av- og påkledning og oppmuntrer barna til å prøve selv. • Hjemmelaget varm lunsj flere dager i uka.	• Gå lengre turer i nærmiljøet. • Gi barna motoriske utfordringer både ute og inne (klatring, balanse, koordinasjon). • Legge til rette for flere finmotoriske aktiviteter inne (perling, klipp og lim). • Ha samtaler med barna om følelser og vennskap, og hjelpe barna å sette grenser i lek. • Veilede barna under av- og påkledning og dobesøk. • Barna smører sin egen mat ved bordet. Deltar i matforberedelser.	• De eldste barna får hjelpe de yngre barna i garderobesituasjonen. • Bli kjent med kroppens likheter og ulikheter gjennom både prosjektarbeid, samtaler og lek. • Oppsøke steder som tilbyr barna ulike fysiske aktiviteter (f.eks. ski-/skøyteskole, skog osv.). • Snakke om viktigheten av sunn og god mat for at kroppen skal fungere. Viser gjennom f.eks. prosjektarbeid og matlaging.

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Barna må få oppleve kunst og kultur, og selv få uttrykke seg estetisk. Å være sammen om kulturelle opplevelser og å gjøre eller skape noe felles bidrar til samhørighet. Barn skaper sin egen kultur ut fra egne opplevelser.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<u>Prosessmål</u>	<u>Prosessmål</u>	<u>Prosessmål</u>
• Barna skal få kjennskap til ulike farger, uttrykk og teknikker. • Barna skal få oppleve ulike materialer gjennom sansene: • lukte, smake, se, lytte og kjenne på.	• Barna skal få muligheten til å ta i bruk sin fantasi, kreative tenkning og skaperglede gjennom bruk av materialer og ulike teknikker.	• Barna skal få kjennskap til og kunnskap om ulike kunstuttrykk som f.eks. teater, museum, parker og gallerier. • Barna skal få kjennskap til og kunnskap om eldre og

Barna skal få møte barnekultur som er av og for barn.	- Barna oppmuntres til å delta aktivt i sang, dans og drama. - Barna er med på å skape sin egen kultur.	nyere barnekultur og tradisjoner.
<u>Tiltak</u>	<u>Tiltak</u>	<u>Tiltak</u>
- Gi barna opplevelser med ulike typer maling, materialer og redskaper. - Legge til rette for aktiviteter som lar barna utforske salt/søtt, varmt/kaldt, høyt/lavt osv. - Stille ut ting som barna har laget.	- La barna delta i valg av materiale, farger og redskaper. - La barna medvirke i planlegging av ulike kreative aktiviteter. - Ta barnas spontanitet på alvor og spille videre på barnas kreative forslag. - Unngå å sette grenser for barna i en kreativ prosess.	- Oppsøke steder som viser ulike kreative uttrykk fra både eldre og nyere tid. - La barna medvirke i planlegging av ulike kreative aktiviteter. - Bruke IKT i barnehagen.

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Fagområdet skal bidra til at barn blir kjent med og får forståelse for planter, dyr, landskap, årstider og vær. Barnet skal få en begynnende forståelse for samspillet i naturen og mellom mennesket og naturen.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<u>Prosessmål</u>	<u>Prosessmål</u>	<u>Prosessmål</u>
- Barna skal få kjennskap til naturens dyr og insekter gjennom ulike sanser. - Barna skal få oppleve glede og trivsel i all slags vær. - Barna skal få delta i kildesortering. - Barna skal få møte ulike former for konstruksjonsleker.	- Barna skal få erfare naturen ved å dra på lengre turer der de kan møte både dyr og insekter. - Barna skal lære seg å behandle naturen, insekter og dyr med respekt og varsomhet. - Barna skal få kjennskap til kildesortering.	- Barna skal få erfaring med og kunnskap om dyr og vekster og hvilken betydning de har for hverandre og hva det har av betydning for matproduksjon. - Barna skal lære om naturvern og få kunnskap om hvorfor kildesortering er viktig.

	• Barna får være med å eksperimentere med fenomener i den fysiske verden. • Gjennom leken og tilrettelagte aktiviteter skal barna få erfare hvordan teknikk brukes.	• Barna skal få kjennskap til bruk av verktøy sammen med de voksne.
<u>Tiltak</u>	<u>Tiltak</u>	<u>Tiltak</u>
• Gå på tur til steder med mange dyr (Ekeberg gård, Kampen barnebondegård og skogen). • Snakke med foreldre og barn om riktig klær og utstyr. • Legge til rette for spennende aktiviteter til ulike værforhold. • Sortere matavfall og restavfall etter måltid. • Rydde etter oss i naturen. • Sørge for å ha ulike typer byggeklosser tilgjengelig (duplo, magneter og andre byggesett).	• Gå på tur til steder med mange dyr (Ekeberg gård, Kampen barnebondegård og skogen). • Snakke med barna både i samlingsstunder og ute i naturen om dyrenes verdi og funksjon i økosystemet. • Kildesortere på avdelingen, og rydde etter oss i naturen. • Ta med flasker, glass og metall til gjenvinningsstasjoner. • Gjøre eksperimenter sammen med barna om f.eks. vann, vind, temperaturer osv. • Legge til rette for større prosjekter som involverer ulike materialer og redskaper (bygging, snekring osv.).	• Gå på tur til steder med mange dyr (Ekeberg gård, Kampen barnebondegård og skogen). • Reflektere sammen med barna både i samlingsstunder og ute i naturen om dyrenes verdi og funksjon i økosystemet. • Kildesortere på avdelingen, og rydder etter oss i naturen. • Ta med flasker, glass og metall til gjenvinningsstasjoner. • Delta i større byggeprosjekter og lærer mer om ulike verktøys funksjoner.

ANTALL, ROM OG FORM

Barn er tidlig opptatt av tall og telling, de utforsker rom og form og er på jakt etter sammenhenger. Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter utvikler barna sin matematiske kompetanse. Barnehagen har et ansvar for å oppmuntre barns egen utforskning og legge til rette for tidlig og god stimulering.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<u>Prosessmål</u> - Barna skal møte variert lekemateriale i ulike former, farger, størrelser og mønstre. - Få en grunnleggende forståelse av kategorisering. - Vise interesse for antall og telling i hverdagen.	<u>Prosessmål</u> - Barna skal erfare ulike typer størrelser, former og måleenheter gjennom å sortere og sammenligne. - Barna skal få muligheten til å orientere seg på huset. - Barna ska få kjennskap til tallene 1-10. - Barna skal høre noen matematiske begreper i hverdagen.	<u>Prosessmål</u> - Barna skal få kunnskap om tall og tallrekkefølge. - Barna skal introduseres for matematiske begreper som avstand, vekt, volum og posisjoner. - Barna skal få erfare og måle seg selv, hverandre og andre gjenstander med ulike typer måleenheter. - Barna skal ha tilgang til terningspill og andre brettspill der de møter former, størrelser og tall (kortspill, Uno osv.).
<u>Tiltak</u> - Tilby et bredt utvalg av leker og puslespill. - Barna deltar i ryddetid der leker skal sorteres. - De voksne bruker telling og begreper i formell og uformell læring.	<u>Tiltak</u> - Tilby et bredt utvalg av konstruksjonsleker og puslespill. - Barna tilbys muligheten til å bruke forskjellige rom i barnehagen. - Tallrekken henger synlig på avdelingen og brukes aktivt i lek og samlinger. - Voksne setter ord på matematiske begreper i barns lek og aktivitet.	<u>Tiltak</u> - Telle sammen med voksne i samlingsstunder, på turer osv. - Barna kan får delta iblant annet matforberedelser. - Voksne bruker matematiske begreper i hverdagen. - Legge til rette for prosjektarbeid der måling og ulike måleredskaper blir tatt i bruk. - Voksne deltar og veileder i spill aktiviteter.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

I arbeidet med dette fagområdet skal barna få kjennskap til en flerkulturell verden der vi ser på mangfold som en ressurs. Å tilegne seg samfunnets grunnleggende normer og verdier er nødvendig for å omgås andre.

Voksne skal ha en ressursorientert holdning til mangfold. Vi legger vekt på å skape et miljø der alle viser toleranse og respekt for hverandre. Det er rom for ulikheter og det å skille seg ut. Vi samtaler om og undrer oss over etiske og filosofiske spørsmål sammen med barna, og er opptatt av å videreføre tradisjoner rundt høytidene.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<u>Prosessmål</u> - Barna skal få delta i tradisjonene knyttet til høytidene vi markerer. - Barna skal begynne å mestre sosialt samspill, trøste, vente på tur og dele. - Barna skal oppmuntres til å være nysgjerrige, undre seg og utforske. - Barna skal kunne sette grenser for seg selv og respektere andres grenser.	<u>Prosessmål</u> - Barna skal utvikle toleranse og interesse for hverandre og hverandres bakgrunn. - Barna skal oppleve at hvert enkelt individ er like mye verdt. - Barna skal erfare samfunnets grunnleggende normer, verdier og holdninger og tilegne seg disse. - Barna ska få møte ulike kulturer og tradisjoner gjennom det som er representert i barnegruppen og personalet.	<u>Prosessmål</u> - Barna skal få mulighet til å reflektere over ulike meninger og religioner. - Barna skal få innsikt i grunnleggende humanistiske verdier gjennom samspill med andre barn og voksne. - Forstå forskjell på rett og galt å ha et ønske om å handle riktig.
<u>Tiltak</u> - Voksne tilpasser nivået på aktivitetene til barn under tre år. - Voksne hjelper barna å sette ord på følelser. - Voksne stiller åpne og undrende spørsmål. - Voksne korrigerer negativ adferd og gir positiv oppmerksomhet	<u>Tiltak</u> - Voksne behandler barna individuelt og rettferdig og tar like mye hensyn til alle. - Bruke temasamlinger til å sette søkelys på ulike sosiale ferdigheter og følger opp dette i hverdagen. - Spille videre på barnas initiativ i både lek og organiserte settinger	<u>Tiltak</u> - Gi rom for barnas tanker og filosofi. - Voksne skal være gode rollemodeller for barna i måten de behandler hverandre på. - Voksne gir positive tilbakemeldinger når barna gjør noe bra for andre.

når barna viser omsorg for hverandre.	(samlingsstunder, spontane prosjekter osv.).	
---------------------------------------	--	--

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Barnehagen skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, tradisjoner og levesett.

Barnehagen skal medvirke i å utforske og oppdage nærmiljøet sitt.

1-2 år	3-4 år	5-6 år
<u>Prosessmål</u> - Barna skal bli kjent med barnehagens område og nærmiljøet rundt. - Barna skal få oppleve at gutter og jenter får like muligheter. - Barna skal vite navnet på avdelingen sin. - Barna skal få kjennskap til navnet på barn og ansatte på avdelingen sin. - Barna skal få delta i ulike arrangementer i nærmiljøet.	<u>Prosessmål</u> - Barna skal få erfare at de er en del av barnehagens fellesskap og at deres utsagn blir tatt på alvor. - Barna skal få kjennskap til og kunnskap om ulike områder i nærmiljøet. - Barna skal få oppleve voksnes holdninger når de ferdes i trafikken.	<u>Prosessmål</u> - Kjenne til noen av nærmiljøets tilbud som kollektivtransport, butikker og bibliotek. - Skolestarterne skal få erfare lengre turer og få kjennskap til i hvilke områder barna bor i og hvilke skoler de skal starte på. - Barna skal forholde seg til enkle regler og skilt når vi ferdes i trafikken.
<u>Tiltak</u> - Bruke alle avdelinger, uteområdet og nærmiljøet til lek og aktivitet. - Voksne behandler barna individuelt og rettferdig og tar like mye hensyn til alle. - I samlingsstunder snakker vi om	<u>Tiltak</u> - Voksne er tilstedeværende og har tid til samtaler, undring og vurdering med barna. - Legge opp til turer i ulike områder i nærmiljøet og besøker samme stedet flere ganger.	<u>Tiltak</u> - Voksne orienterer seg om tilbud i nærmiljøet. - Skolestarterne har prosjektarbeid om nærmiljøet. - Se på bilder av skilt og lære om trafikkregler før turer. - Har samtaler og refleksjon i etterkant av

avdelingen, og hvilke barn og voksne som hører til der. • Voksne holder seg oppdatert på hva som skjer i nærmiljøet og legger til rette for turer. • Benytte oss av Trygg Trafikk sin trafikkpakke i samlingsstunder	• Voksne skal være gode rollemodeller i trafikken ved og ferdes hensynsfullt på turer. • Benytte oss av Trygg Trafikk sin trafikkpakke i samlingsstunder	turer, og aktiviteter som hjelper barna å kjenne igjen ulike typer skilt (f.eks. trafikkbingo). • Benytte oss av Trygg Trafikk sin trafikkpakke i samlingsstunder
--	---	--

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no>

Viktige datoer i dette barnehageåret:

August: 27 & 28 Planleggingsdager	Februar: 06. Samenes dag 12. Karneval/fastelavn
September: 17. Foreldremøte	Mars: Foreldremøte (Dato vil komme)
Oktober: 23. FN dagen	April:
November: 06. Planleggingsdag	Mai: 07. Planleggingsdag 14. 17 mai feiring
Desember: 11. Lucia 18. Nissefest	Juni: Mangfoldsuka
Januar: 4. Planleggingsdag	Juli: Sommerferie i uke 28,29 & 30